[2018] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1063

ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ (ਮ੍ਰਿਤਕ)

ਬਨਾਮ

ਸੀਰੀ ਭਗਵਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ

(ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9118-9119 ਆਫ 2010)

19 ਫਰਵਰੀ, 2018

[ਆਰ. ਕੇ. ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਅਭੈ ਮਨੋਹਰ ਸਪਰੇ, ਜੇ.ਜੇ.]

- ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1908: ਧਾਰਾ 100 ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ - ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸਨੇ ਧਾਰਾ 151 ਆਰ/ਡਬਲਯੂ ਜਾਂ ਐਲਐਕਸਆਈ, ਆਰ. 21 ਸੀਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਰਿਹਾ - ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ - ਹੋਲਡ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ: ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ। 100 ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ/ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰੇ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਲਿਖਣ ਸਮੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਿਵਾਏ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਵੀ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ:

1.1 ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ LXI ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਸਿਰਫ਼ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ

ਗਈ ਧਾਰਾ LXI ਨਿਯਮ 21 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। [ਪੈਰਾ 12-14] [1070- ਡੀ-ਐਫ]

1.2 ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। [ਪੈਰਾ 15, 16] [1070- ਜੀ-ਐੱਚ]

1.3 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੰਬਿਤ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਧਾਰਾ 100 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18, 19] [1071- ਬੀ-ਈ]

1.4 ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਸੁਣੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ "ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ" ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ "ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ" ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ" ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾ ਸਕੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਸੁਣਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਾਧੂ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 21] [1072- ਸੀ-ਐੱਚ]

1.5 ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਸਮਾਪਤੀ ਪੈਰਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜੱਜ ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ/ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਪਤੀ ਪੈਰਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਅਜਿਹੀ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਿਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।[ਪੈਰਾ 22-24] [1073-ਏ-ਸੀ]

1.6 ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਲਿਖਣ ਸਮੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਿਸਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਬਣ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫਰੇਮਿੰਗ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ, ਇਸ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕੇ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸ

ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। [ਪੈਰਾ 25-27] [1073- ਡੀ-ਜੀ]

1.7 ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੋਲ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 28] [1073- ਐੱਚ; 1074- ਏ]

1.8 ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫਰੇਮਿੰਗ ਹੈ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਤੇ (5) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦੋਵੇਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਅਸਲ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਗਠਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਖੋਜ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕੋਈ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ। [ਪੈਰਾ 29-31] [1074- ਬੀ-ਐਫ]

1.9 ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਸਿਰਫ਼ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। ਉਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। [ਪੈਰਾ 32-33] [1074- ਜੀ-ਐੱਚ; 1075-ਏ]

1.10 ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਧਾਰਾ 100 ਸੀਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖੀ ਗਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 36, 37, 38] [1075- ਡੀ-ਐਫ]
ਬਾਰੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਪਰਸਾਨੀ (ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ) ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 93: [1959] ਪੂਰਕ ਐਸਸੀਆਰ 1403; ਸੰਤੋਸ਼ ਹਜ਼ਾਰੀ ਬਨਾਮ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਤਿਵਾੜੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਦੁਆਰਾ, (2001) 3 ਐਸਸੀਸੀ 179: [2001] 1 ਐਸਸੀਆਰ 948 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਜੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਨੈਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਪੰਨਾ 347 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ
[1959] ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1403 ਪੈਰਾ 32 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ
(2001) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 179 ਪੈਰਾ 34 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 9118-9119 ਆਫ਼ 2010।
ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 13.12.2006 ਅਤੇ 22.01.2007 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ। 1992 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 382 ਵਿੱਚ ਅਤੇ 2007 ਦੀ ਸਿਵਲ ਵਿਭਿੰਨ ਨੰਬਰ 448-ਸੀ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 1992 ਦੀ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 382 ਵਿੱਚ।
ਵਿਭੂਤੀ ਸੁਸ਼ਾਂਤ ਗੁਪਤਾ, ਨੀਰਜ ਉਪਾਧਿਆਏ, ਡਾ. ਕੈਲਾਸ਼ ਚੰਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਵਕੀਲ।
ਧਰੁਵ ਮਹਿਤਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਓ. ਪੀ. ਭਦਾਨੀ, ਐਸ. ਐਸ. ਪਾਂਡੇ, ਏ. ਕੇ. ਸੁਮਨ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਲਈ ਵਕੀਲ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਭੈ ਮਨੋਹਰ ਸਪਰੇ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।
1. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੁਆਰਾ 1992 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰੈਗੂਲਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 382 ਵਿੱਚ 13.12.2006 ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, 1984 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 83 ਵਿੱਚ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਨਾਰਨੌਲ ਦੇ 13.11.1986 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 1981 ਦੇ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 315 ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ 16.05.1984 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤਾ। 22.01.2007 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਮਿਤੀ 1 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ (ਸੀ.ਐਮ. ਨੰਬਰ 448-ਸੀ ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ 382/1992 ਵਿੱਚ 2007) ਨੂੰ ਵੀ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 13.12.2006।

2. ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਛੋਟੇ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

3. ਇੱਕ ਮੂਰਤੀ ਦੇਵੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ) ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਧੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਭੋਲੀ ਦੇਵੀ ਨੇ ਇੱਕ ਸਿਰੀ ਭਗਵਾਨ (ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਬ-ਜੱਜ, ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ, ਰੇਵਾੜੀ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 315/81 ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਘੋਸ਼ਣਾ ਲਈ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰੀ ਭਗਵਾਨ ਦੁਆਰਾ 11.11.1980 ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 638/1980 ਵਿੱਚ ਮੂਰਤੀ ਦੇਵੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਾਪਤ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮੁਦਈਆਂ ਲਈ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੁਦਈ ਨੰਬਰ 1-ਸਿਰੀ ਭਗਵਾਨ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈ-ਮੂਰਤੀ ਦੇਵੀ ਨਾਲ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਅਨਪੜ੍ਹਤਾ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੁਦਾਲਾ ਨੰਬਰ 1-ਸਿਰੀ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ।

4. ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ 16.05.1984 ਦੇ ਫੈਸਲੇ/ਫ਼ਰਮਾਨ 1981 ਦੇ ਸੀ.ਐਸ. ਨੰ. 315 ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੁਦਈ-ਮੂਰਤੀ ਦੇਵੀ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ (ਸੀ.ਏ. ਨੰ. 83 ਆਫ਼ 1984) ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 13.11.1986 ਦੇ ਫੈਸਲੇ/ਫ਼ਰਮਾਨ ਦੁਆਰਾ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ/ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

5. ਦੁਖੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੁਦਾਲਾ ਨੰਬਰ 1- ਸਿਰੀ ਭਗਵਾਨ ਨੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ, 1908 (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ "ਕੋਡ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਉੱਠਦੀਆਂ ਹਨ। ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ 30.07.1988 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸੇਲ ਡੀਡ ਰਾਹੀਂ ਮੂਰਤੀ ਦੇਵੀ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 80,000/- ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦੀ।

6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਫਿਰ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 1 ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਆਰਡਰ 22 ਨਿਯਮ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਮੁੱਦਈ/ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਧਿਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਬਣਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਲੰਬਿਤ ਸੀ।

7. 04.01.1989 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ, ਸੂਰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਧਿਰ-ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਮੂਰਤੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੂਰਤੀ ਦੇਵੀ ਦੀ ਇੱਕ ਧੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੁੱਦਈ ਨੰਬਰ 2 ਵਜੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਧੀ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 2 ਵਜੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੀਸ ਜਾਰੀ ਰਹੀ।

8. 13.12.2006 ਦੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ/ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮੂਰਤੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਧੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਿਉਂਕਿ 13.12.2006 ਦਾ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲਾ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 4) ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ 13.12.2006 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 21 ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੇ ਗਏ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। 22.01.2007 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। 13.12.2006 ਅਤੇ 22.01.2007 ਦੇ ਫੈਸਲੇ/ਫੈਸਲੇ ਦੋਵਾਂ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

9. ਇਸ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਉੱਠਦਾ ਛੋਟਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1-ਸਿਰੀ ਭਗਵਾਨ (ਇੱਥੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ/ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਕੇ ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ।

10. ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਘੋਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ, ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਾਂ।

11. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਕੇਸ ਰਿਮਾਂਡ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹੇਠਾਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ।

12. ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4, ਭਾਵ, (ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ, ਨਾ ਕਿ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ, ਜੋ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਸੀ।

13. ਜਦੋਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਨੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

14. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇੱਥੇ) ਨੂੰ ਸੁਣੇ ਬਿਨਾਂ ਇਸਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ, ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਕੋਡ ਦੇ ਆਰਡਰ 41 ਨਿਯਮ 21 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 151 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਉਸਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ।

15. ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਕਿਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 4 ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਮੁੜ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

16. ਦੂਜਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਸ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਯੋਗਤਾਵਾਂ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

17. ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 13.11.1986 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ 1992 (ਐੱਸ.ਏ. ਨੰ..382/92) ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲਾ 13.12.2006 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

18. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਲੰਬਿਤ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ:

"ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਕੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਸਹਿਮਤੀ ਡਿਕਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿਪਰੀਤ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ? ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਹੇਠਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਿਤੀ 13.11.1986 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

19. ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰ-ਅਧੀਨ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਧਾਰਾ 100 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ।

20. ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:
"100. ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ। (1) ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਡਿਕਰੀ ਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। (2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪੀਲੀ ਡਿਕਰੀ ਤੋਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। (3) ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਦਾ ਮੈਮੋਰੰਡਮ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਸੇਗਾ। (4) ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ। (5) ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ 'ਤੇ, ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ, ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਸੁਣਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਖੋਹਣ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੇਕਰ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।"

21. ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਤਾਂ ਹੀ ਸੁਣੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ "ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ" ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਸ ਵਿੱਚ "ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ" ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ" ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਸਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਸਵਾਲ ਨੂੰ

ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮੈਮੋ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸਿਰਫ਼ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾ ਸਕੇ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹਾ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਸੁਣਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਵਾਧੂ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

22. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਆਪਣੇ ਸਮਾਪਤੀ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

23. ਇਹ ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂ/ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਅਧੀਨ ਸੀ, ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਪਤੀ ਪੈਰੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ।

24. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਅਜਿਹੀ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਵਿੱਚ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਟ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਿਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ।

25. ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰ-ਅਧੀਨ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਲਿਖਣ ਸਮੇਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਇਹ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ, ਨੇ ਵੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਪੱਖਪਾਤ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਦਰਅਸਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕੇ ਕਿ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫਰੇਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕੇ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਪੀਲ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

27. ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

28. ਫਿਰ ਵੀ, ਦੂਜਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਦਾ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਕੋਲ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਦਾ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ (ਸਵਾਲਾਂ) ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

29. ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫਰੇਮਿੰਗ ਹੈ ਜੋ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪੀਲ ਦਾ ਅੰਤਮ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਅਤੇ (5) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦੋਵੇਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ

ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੇਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦਰਅਸਲ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਉਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

30. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਪ-ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹੱਦ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿੱਟੇ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
31. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਕੋਈ ਮਾਇਨੇ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਸੀਮਾ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅੰਤਿਮ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ।

32. ਇਹ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਇੱਕ ਸਥਾਪਤ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਸਿਰਫ਼ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ। (ਦੇਖੋ- ਜੀ.ਪੀ. ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ, IXਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਪੰਨਾ 347 ਅਤੇ ਬਾਰੂ ਰਾਮ ਬਨਾਮ ਪਰਸਾਨੀ (ਸ੍ਰੀਮਤੀ), ਏਆਈਆਰ 1959 ਐਸਸੀ 93)।

33. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ।

34. ਧਾਰਾ 100 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸੰਤੋਸ਼ ਹਜ਼ਾਰੀ ਬਨਾਮ ਪੁਰਸ਼ੋਤਮ ਤਿਵਾੜੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, (2001) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 179 ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਾਇਰੇ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਕੀ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ।

35. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਵਾਲ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸੰਤੋਸ਼ ਹਜ਼ਾਰੀ (ਉਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ।

36. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਜੋ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 100 ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

37. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਹੁਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ (ਸਵਾਲ) ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ (ਸਵਾਲ) ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਲ (ਸਵਾਲ) ਤਿਆਰ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਵਾਲ (ਸਵਾਲ) 'ਤੇ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰੇਗੀ।

38. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਾਦ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖੀ ਗਈ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਰਾਏ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਰੀਖਣ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਕਰੇਗਾ।

39. ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲਾ ਕਾਫ਼ੀ ਪੁਰਾਣਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਨਿਧੀ ਜੈਨ ਅਪੀਲਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ